

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

9.9.2026
luvn.fi

Sosiaalisen luototuksen soveltamisopas

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Sosiaalisen luototuksen kohderyhmä 3
3 Perusteltu syy ja hyväksyttävä käyttötarkoitus 4
4 Kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta 5
4.1 Maksuvara 5
4.2 Työsuhteen ja maksukyvyn pysyvyys 7
4.3 Osoitettu kyky maksaa velka takaisin 8
4.4 Sosiaalisen luoton ulkopuolelle jätettävät velat 8
4.5 Luottohäiriömerkintä ja muista luottosopimuksista luopuminen 9
5 Toimeentulotuen ja sosiaalisen luoton suhde 10
6 Sosiaalinen luotto yrittäjälle 12
6.1 Työsuhteen ja maksukyvyn pysyvyys 12
7 Tilanteet, joissa sosiaalista luottoa ei myönnetä 14
8 Luoton määrä, korko ja takaisinmaksuaika 16
8.1 Sosiaalisen luoton määrä 16
8.2 Sosiaalisen luoton korko ja viivästyskorko 16
8.3 Sosiaalisen luoton takaisinmaksuaika 17
9 Taloudellinen ohjaus ja neuvonta 18
10 Hakumenettely ja päätöksenteko 19
10.1 Asiakkaan yhteydenotto ja sosiaalihuollon asiakkuuden alkaminen 19
10.2 Henkilökohtainen tapaaminen 19
10.3 Kirjallinen hakemus ja liitteet 21
10.4 Sosiaalista luottoa koskevat päätökset 23
10.5 Muutoksenhaku 24
11 Sosiaalista luottoa koskeva sopimus 25
11.1 Sopimuksen tekeminen 25
11.2 Yhteisvastuullinen luottosopimus 26
11.3 Sosiaalista luottoa koskevan sopimusriidan ratkaisu 26
12 Takaisinmaksuaikana noudatettavat käytännöt 27
12.1 Luoton maksu asiakkaan tilille 27
12.2 Tositteiden toimittaminen luoton käytöstä 27
12.3 Eräpäivä ja ennenaikainen takaisinmaksu 27
12.4 Takaisinmaksun kohdistuminen 27
12.5 Takaisinmaksuehtojen muuttamisen yleiset edellytykset 28

12.5.1 Yksittäisen eräpäivän muuttaminen 29
12.5.2 Takaisinmaksuerien eräpäivien muuttaminen 29
12.5.3 Kuukausittaisen maksuerän muuttaminen 29
12.5.4 Vapaakuukausi 31
12.5.5 Maksuvapautus 33
12.6 Luoton korotus 35
13 Luotonvalvonta ja perintä 36
13.1 Luotonvalvonta 36
13.2 Sosiaalisen luoton eräännyttämisen edellytykset 37
13.3 Menettely sosiaalisen luoton eräännyttämiseksi ja perintään siirtämiseksi 38
13.4 Perinnän ja ulosoton kulut 40
13.5 Ulosoton huojennus 41
13.6 Luottosuhteen päättyminen ja asiakkaan kuolema 41
14 Ohjeeseen liittyvää sääntelyä 42
Liite 1: Sosiaalisen luototuksen asiakastyöprosessi 43

1 Johdanto

Sosiaalinen luototus on sosiaalihuoltoon kuuluvaa luotonantoa, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista.

Hyvinvointialueen on järjestettävä sosiaalista luototusta sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin alueella esiintyvä tarve edellyttää. Sosiaaliseen luottoon ei ole subjektiivista oikeutta, vaan sosiaalista luottoa myönnetään siihen varattujen määrärahojen puitteissa.

Hyvinvointialueen tulee määritellä sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet ottaen huomioon, mitä sosiaalisesta luototuksesta annetussa laissa (1133/2002) säädetään. Tässä soveltamisohjeessa määritetään sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet, sosiaalisessa luototuksessa noudatettavat käytännöt ja asiakastyöprosessin päävaiheet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Soveltamisohje on tarkoitettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaalisen luototuksen yksikön käyttöön asiakastyön avuksi.

Ohjeet luoton hakijalle ja tässä soveltamisohjeessa vahvistetut sosiaalisen luototuksen myöntämisen perusteet kuvataan myös erillisessä asiakasohjeessa, joka on asiakkaiden saatavilla hyvinvointialueen verkkosivuilta. Sosiaalisen luototuksen myöntämisen yleiset perusteet ja luoton ehdot käydään asiakkaan kanssa läpi taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä ennen luoton mahdollista myöntämistä.

Mikäli tätä soveltamisohjetta päivitetään, tulee samalla arvioida asiakasohjeen ja muiden mahdollisten ohjeistusten ja asiakirjapohjien päivittämisen tarve.

Ennen 1.1.2023 solmitut voimassa olleet sosiaalista luottoa koskeneet Espoon kaupungin tekemät sopimukset siirtyivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle lain 590/2022 siirtymäsäännöksen nojalla. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue valvoo näiden sosiaalisten luottojen takaisinmaksua ja huolehtii mahdollisista perintätoimista. Asiakkaat, jotka olivat sosiaalista luottoa koskevan sopimuksen mukaan velvollisia maksamaan sosiaalista luottoa takaisin Espoon kaupungille, ovat velvollisia maksamaan luottoa takaisin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue tulouttaa näiden sosiaalista luototusta koskevien sopimusten luottojen takaisinmaksut Espoon kaupungille. Näiden sosiaalista luottoa koskevien sopimuksien luottotappioista aiheutuvat menot kuuluvat Espoon kaupungille.

2 Sosiaalisen luototuksen kohderyhmä

Sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaisesti sosiaalinen luotto voidaan myöntää perustellusta syystä henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa, ja jolla on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta.

Sosiaalinen luotto voidaan myöntää pienituloiselle ja vähävaraiselle henkilölle, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella (Espoo, Hanko, Inkoo, Karkkila, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Raasepori, Siuntio tai Vihti).

Sosiaalinen luotto voidaan myöntää henkilölle, jolla esimerkiksi ei ole:

- puuttuvien vakuuksien tai luottohäiriömerkinnän vuoksi mahdollisuutta saada muuta kohtuuehtoista luottoa itsenäiseen selviytymiseen tarvittaviin hankintoihin tai maksuihin,
- riittävästi tuloja ja varallisuutta kodin hankintojen ja muiden itsenäisen selviytymisen kannalta välttämättömien menojen kattamiseen,
- perusteita saada avustusta tai muuta rahoitusta tai
- mahdollisuutta selviytyä nykyisten velkojen hoitamisesta ilman syvempää velkaantumista.

Sosiaalisen luoton myöntämistä yrittäjälle kuvataan luvussa 6.

3 Perusteltu syy ja hyväksyttävä käyttötarkoitus

Sosiaalisen luototuksen tulee tukea luoton hakijan itsenäistä suoriutumista. Hyväksyttäviä käyttötarkoituksia, joihin sosiaalista luottoa voidaan perustellusta syystä myöntää, ovat esimerkiksi:

- talouden hallintaan saattaminen,
- velkakierteen katkaiseminen,
- kotiin liittyvät hankinnat
- vähäiset ja kohtuulliset asunnon muutostyöt
- takuuvuokra
- kuntoutumisen tai työllistymisen edistäminen, kuten työllistymiseen liittyvän työvälineen hankinta
- sosiaalisen kriisin ylittäminen
- muu hakijan itsenäisen selviytymisen kannalta perusteltu meno, kuten terveydenhoitomeno
- muiden lainojen takaisinmaksu, laskurästit, entisen asunnon vuokrarästien hoitaminen.

Sosiaalisen luoton myöntäminen velkojen järjestelyyn (saneeraus) edellyttää lähtökohtaisesti, että hakija on ensin selvittänyt velkojien kanssa muun sopimusratkaisun mahdollisuuden. Sosiaalista luottoa ei myönnetä pelkästään asiakkaalta takaisinperittävän sosiaalietuuden, kuten asumistuen tai työttömyysetuuden, takaisinmaksua varten. Sosiaalista luottoa ei myönnetä pelkästään ulosottoon siirretyn opintolainavelan takaisinmaksua varten.

Sosiaalista luottoa voidaan sen laissa säädetty tarkoitus huomioiden myöntää sakkoihin ja rikosperusteisiin korvauksiin vain, jos luotto edistää hakijan kuntoutumista tai liittyy osana hakijan kanssa sovittuun palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan.

4 Kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta

4.1 Maksuvara

Sosiaalinen luoton myöntäminen edellyttää, että luoton hakijalla on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta. Sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 5 §:n mukaisesti sosiaalisen luoton hakijan takaisinmaksukykyä arvioitaessa otetaan huomioon:

1) hakijan käytettävissä olevat tulot ja varat sekä hänen ansaintamahdollisuutensa ottaen huomioon hänen ikänsä, hänen elatuksensa varassa olevat perheenjäsenensä, työkykynsä ja muut olosuhteet;
2) hakijan tosiasialliset menot;
3) hakijan velat; sekä
4) muut hakijan taloudelliseen asemaan vaikuttavat tekijät.

Maksuvaralla tarkoitetaan laskennallista rahamäärää, jonka luoton hakija kykenee kuukaudessa maksamaan lyhennyksenä ja korkona. Maksuvara lasketaan vähentämällä hakijan todellisista tuloista hakijan välttämättömät menot. Takaisinmaksukyvyn arvioimisessa huomioidaan, että perheen kokonaistilanne vaikuttaa hakijan taloudelliseen asemaan ja kunkin perheen jäsenen kykyyn suoriutua omista velvoitteistaan. Tämän vuoksi hakijan mahdollisen avio- tai avopuolison tulot ja menot otetaan huomioon maksuvaraa määritettäessä. Jos hakijan puolisolla on velkoja, hänen kykynsä suoriutua niistä otetaan huomioon.

Tuloina otetaan huomioon hakijan ja hänen puolisonsa säännölliset ja vakiintuneet tulot. Satunnaiset tulot voidaan ottaa huomioon, mikäli niitä on havaittavissa jo esimerkiksi edellisvuoden verotuksessa.

Varojen osalta otetaan huomioon, onko hakijan mahdollista realisoida omaisuuttaan ja voidaanko kohtuudella odottaa, että hakija näin vastaa siitä menosta, johon sosiaalista luototusta haetaan.

Hakijan ansaintamahdollisuuksia arvioitaessa tarkastellaan hänen ikäänsä, työkykyään, elatusvelvollisuuttaan ja muita olosuhteita, jotka vaikuttavat hakijan tuloihin.

Menoina otetaan huomioon hakijan ja hänen puolisonsa välttämättömät menot, joita arvioitaessa tukeudutaan pääsääntöisesti velkajärjestelylain (57/1993) 4 §:n ja asetuksen 322/2001 mukaisiin kulloinkin voimassa oleviin elinkustannusnormeihin.

Tapauskohtaisesti, varsinkin alle kahden vuoden pituisten takaisinmaksuaikojen kohdalla, voidaan tukeutua kulloinkin voimassa oleviin toimeentulotuen perusosan normeihin. Etuoikeutettu tulo voidaan jättää ottamatta huomioon harkinnan mukaan. Sosiaalisessa luototuksessa huomioidaan myös toimeentulotukilaista poikkeavia menoja.

Sosiaalisessa luototuksessa menoina otetaan huomioon esimerkiksi:

Välttämättömät elinkustannukset:

- ravinto- ja vaatemenot,
- tavanomaisen suuruiset terveydenhoitomenot
- henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot,
- kodin ylläpidosta aiheutuvat menot,
- muusta kuin työssäkäyntiin liittyvästä paikallisliikenteen käytöstä aiheutuvat menot,
- sanomalehden tilausmenot,
- puhelimen ja internetin käytöstä aiheutuvat menot,
- harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot
- muut vastaavat henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

Asumiskustannukset:

- Vuokra
- Asunto-osakeyhtiössä hoito- ja rahoitusvastike
- Asumisoikeusasunnossa huoneistosta perittävä käyttövastike

- Asumiseen liittyvät välttämättömät menot, kuten vesi-, sähkö-, kaasu-, lämmitys-, sauna- ja jätehuoltomaksut, maan- tai tontinvuokra, kiinteistövero, muut kiinteistöstä mahdollisesti perittävät maksut sekä tavanomaisen koti- tai kiinteistövakuutuksen vakuutusmaksut.

Muut huomioitavat menot:

- lasten päivähoitomenot ja iltapäiväkerhon menot
- työmatkoista aiheutuvat menot,
- lainoista, veloista ja ulosotosta aiheutuvat menot täysimääräisinä sekä
- henkilön ja perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi harkitut menot.

4.2 Työsuhteen ja maksukyvyn pysyvyys

Sosiaalinen luoton myöntäminen edellyttää lähtökohtaisesti, että luoton hakijalla on pysyväisluonteinen tulolähde, kuten esimerkiksi vakituisesta työsuhteesta saatava työtulo tai eläke, nollatyösopimuksella työskentelystä saatava tulo tai provisiopalkka.

Jos hakijan työsuhde, eläke tai muu vastaava tulo on määräaikainen, edellytetään lähtökohtaisesti, että sosiaalinen luotto pitää kyetä maksamaan takaisin työsuhteen tai etuuden voimassaoloaikana. Tästä säännöstä voidaan poiketa, jos hakija työskentelee alalla, jossa määräaikaiset työsuhteet ovat yleisiä, mutta jossa työsuhteen jatkuminen on todennäköistä (esim. koulunkäyntiavustajat). Harkinnassa kiinnitetään huomiota myös hakijan työhistoriaan.

4.3 Osoitettu kyky maksaa velka takaisin

Luoton hakijalta voidaan edellyttää näyttöä takaisinmaksukyvystä. Näyttö voi olla 2–6 kuukauden pituinen jakso, jonka aikana asiakas säästää sosiaalisen luoton kuukausierää vastaavan summan pankkitililleen tai maksaa velkojaan maksuvaransa mukaisella summalla kuukaudessa. Jos hakijalla on ollut maksukykyä heikentäviä pelaamiseen, päihteisiin tai muihin vastaaviin menoihin liittyviä kuluja, edellytetään, että hakijan taloudenhoito on ollut hallinnassa vähintään 4–6 kuukauden ajan.

Näyttöä voidaan vaatia erityisesti silloin, kun luoton hakijana on esimerkiksi:

- henkilö, jolla ei vielä ole kokemusta velan maksusta,
- henkilö, jonka työsuhde tai yritystoiminta on alkanut vasta hiljattain tai
- henkilö, jonka veloista ja rahankäytöstä on pääteltävissä, ettei hän hallitse talouttaan.

4.4 Sosiaalisen luoton ulkopuolelle jätettävät velat

Sosiaalisella luotolla voidaan järjestellä aikaisempia velkoja, mutta sen ei tarvitse kohdistua kaikkiin velkoihin. Sosiaalisen luoton ulkopuolelle voidaan jättää esimerkiksi hoidossa olevat opintolainat, kohtuukorkoiset pankkilainat ja vakuudelliset lainat, kuten autolaina ja asuntolaina, ja osamaksulla ostettu päälaite, jonka maksua luotonsaaja lyhentää korottomasti puhelinlaskun yhteydessä.

Jos sosiaalisen luoton ulkopuolelle jätetään joitakin velkoja, edellytyksenä on, että hakija selviytyy sekä aikaisempien velkojen että sosiaalisen luoton maksusta. Sosiaalisen luoton ulkopuolelle jätettävien velkojen hoitamiseen varattavat kuukausierät otetaan huomioon sosiaalisen luoton kuukausierää eli maksuvaraa määriteltäessä. Sosiaalisen luoton ulkopuolelle jätettävien velkojen tulee olla hoidossa voimassa olevien maksusuunnitelmien mukaisesti.

4.5 Luottohäiriömerkintä ja muista luottosopimuksista luopuminen

Jos sosiaalisen luoton hakijalla on ennestään jotakin velkaa, häneltä edellytetään lähtökohtaisesti luottohäiriömerkinnän tekemistä Suomen Asiakastiedon rekisteriin. Luottohäiriömerkinnän edellytetään olevan voimassa koko sosiaalisen luoton takaisinmaksuajan.

Luottohäiriömerkinnän tekemistä ja uudistamista varten luoton hakijalta pyydetään luottosopimusta tehtäessä suostumus ja allekirjoitus erilliseen Asiakastieto Oy:lle lähetettävään lomakkeeseen. Luottohäiriömerkintä voidaan jättää tekemättä, jos merkintä esimerkiksi vaarantaisi luoton hakijan työsuhteen jatkumisen.

Luottohäiriömerkinnän tekemiseen ei ole perustetta, jos sosiaalisen luoton hakijalla ei ole ennestään velkaa ja luotto myönnetään esimerkiksi pelkästään uusiin hankintoihin.

Sosiaalisen luoton käyttötarkoituksesta riippumatta luoton hakijalta edellytetään kulutusluotoista ja luotollisista tileistä luopumista, jollei ole perusteltua syytä jättää joitain aikaisempia luottosuhteita voimaan. Perusteltu syy voi olla esimerkiksi se, että kyseessä on sosiaalisen luoton ulkopuolelle jätettävä velka, kuten vakuudellinen autolaina.

5 Toimeentulotuen ja sosiaalisen luoton suhde

Sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 10 §:n mukaisesti ennen sosiaalisen luoton myöntämistä selvitetään aina asiakkaan oikeus saada toimeentulotukea. Henkilön oikeutta saada toimeentulotukea ei voi rajata tai tuen määrää alentaa sen vuoksi, että hänellä olisi mahdollisuus saada sosiaalinen luotto.

Toimeentulotuesta säädetään toimeentulotukilaissa (1412/1997). Se on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotukea ovat Kelan myöntämä perustoimeentulotuki sekä hyvinvointialueiden myöntämät täydentävä ja ennaltaehkäisevä toimeentulotuki.

Toimeentulotuen saaminen ei ole este sosiaalisen luoton myöntämiselle. Sosiaalisen luoton myöntämisessä kuitenkin huomioidaan sosiaalisen luoton tarkoitus, tavoitteet ja myöntämisperusteet. Sosiaalisen luototuksen tulee olla asiakasta kannustava ja toimeentulotukea sekä muuta sosiaaliturvaa täydentävä tukimuoto. Sosiaalisella luotolla voidaan puuttua erityisesti pitkäaikaisiin ja vaikeutuviin taloudellisiin ongelmiin. Sosiaalinen luotto voi myöntämisedellytysten täyttyessä olla yksi mahdollisuus helpottaa pienituloisten ja vähävaraisten henkilöiden ja perheiden tilannetta silloin, kun heille jää maksuvaraa suoriutua luoton takaisinmaksusta. Sosiaalinen luotto voi antaa pienituloisille ja vähävaraisille henkilöille ja perheille muita etuisuuksia väljemmät mahdollisuudet toteuttaa omia valintojaan, sillä luoton hakija vastaa itse saamansa luoton takaisinmaksusta.

Perustoimeentulotuen saaja ei yleensä voi saada sosiaalista luottoa, koska hänellä ei ole laskennallista maksukykyä. Poikkeuksena ovat esimerkiksi ne tilanteet, jossa asiakas saa perustoimeentulotukea ulosoton vuoksi, mutta ulosoton lakatessa maksukykyä olisi sosiaalisen luoton takaisinmaksamiseksi.

Jos kyseessä on suhteellisen pieni hankinta, asiakasta ohjeistetaan ensisijaisesti hakemaan tilanteen mukaan täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Tällainen menoerä voi olla esimerkiksi hammashuolto tai silmälasit.

Jos kyseessä on kertaluontoinen, akuuttiin tilanteeseen tai kriisin lieventämiseen ja omatoimisen suoriutumisen edistämiseen liittyvä tarve, asiakasta ohjeistetaan ensisijaisesti hakemaan ehkäisevää toimeentulotukea.

6 Sosiaalinen luotto yrittäjälle

6.1 Työsuhteen ja maksukyvyn pysyvyys

Yrittäjälle, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueella, voidaan myöntää sosiaalista luottoa hänen yksityistalouttaan varten samoin perustein kuin muillekin pienituloisille ja vähävaraisille henkilöille. Sosiaalinen luoton myöntäminen edellyttää lähtökohtaisesti, että yrittäjällä on pysyväisluonteinen tulolähde. Yrittäjän pysyväisluonteisena tulonlähteenä voidaan pitää muun tulolähteen ohella esimerkiksi vuokratuoliyrittäjänä ja muuna kevytyrittäjänä saatavia tuloja.

Yrittäjälle voidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella myöntää sosiaalista luottoa työllistymistä edistäviin hankintoihin ja työllistämisen edistämiseen. Tällaisesta hankinnasta voi olla kyse esimerkiksi, jos yritystoiminta on luoton hakijan vakiintunut tulonlähde ja sosiaalisen luoton myöntäminen hajonneen korttimaksupäätteen hankkimista varten mahdollistaa tulonlähteen jatkuvuuden.

Sosiaalista luottoa ei myönnetä yritystoiminnan rahoittamiseksi eikä tappiollisen yritystoiminnan tukemiseksi. Sosiaalisen luoton myöntämisessä yrittäjälle otetaan huomioon mahdolliset yritystuet. Sosiaalista luottoa ei myönnetä päällekkäisesti yritystukien kanssa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota sosiaalisten luottojen pääoman suuruuteen ja siihen, olisivatko luoton käyttökohteena esimerkiksi yritystoimintaan liittyvät koneet ja laitteet.

Kun arvioidaan sosiaalisen luoton myöntämistä yrittäjälle, yrittäjän tulojen määrittelyssä lähtökohtana on yrittäjän antama selvitys. Lisäksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Mahdolliset yritystoimintaan kuuluvat kausiluontoiset tulot voidaan jaksottaa pidemmälle ajanjaksolle kohtuullisuusharkintaa käyttäen.
- Arvioinnissa huomioidaan yrittäjän ja hänen perheensä muut olosuhteet ja niiden vaikutus yrityksen tulokseen.

- Tarvittaessa selvitetään yrityksen aikaisempi kannattavuus ja yrittäjän mahdollisuudet tulevaisuudessa saada tarpeen mukainen toimeentulonsa yritystoiminnastaan sekä seuraukset yritystoiminnan lopettamisesta.

Asian arvioimiseksi ja yrittäjän omassa käytössä olevien varojen määrän selvittämiseksi tarvittavia selvityksiä voivat olla esimerkiksi hakemusajankohdan ja sitä välittömästi edeltävän ajan tiedot yrittäjän taloudellisesta asemasta, kuten:

- yrityksen tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus viimeksi päättyneeltä tilikaudelta,
- tiliotteet ja/tai välitilinpäätös,
- yrityksen ja yrittäjän viimeisimmät veroilmoitukset,
- palkkailmoitukset,
- työvoimaviranomaisen ja Kelan lausunnot,
- pitkäaikaisen vieraan pääoman lyhennysaikataulu ja korkokanta
- muut vastaavat yrittäjän ja yrityksen taloudellista tilannetta kuvaavat selvitykset.

7 Tilanteet, joissa sosiaalista luottoa ei myönnetä

Sosiaalista luottoa koskevan hakemuksen hylkäämisperusteina voivat olla muun muassa seuraavat seikat, joiden takia edellytykset luoton myöntämiselle eivät täyty:

- käytettävissä olevat tulot eivät riitä luoton hoitamiseen eli maksuvara ei riitä,
- luoton hakijan kotikunta ei ole Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueella (esimerkiksi muutto pois hyvinvointialueen alueelta),
- hakijalla on voimassa oleva velkajärjestely, Takuusäätiön takaus tai hänelle on ennestään myönnetty sosiaalinen luotto,
- asiakkaalla on mahdollisuus saada kohtuuehtoinen luotto normaaleilta luottomarkkinoilta,
- velkoja on niin suuri määrä, etteivät ne ole sosiaalisella luotolla maksettavissa,
- luottoa myönnettäisiin velkojen järjestelytarkoitukseen ja hakijalle jäisi sosiaalisen luoton myöntämisestä huolimatta järjestelemättömiä velkoja tai luottoja,
- maksuvara mahdollistaa sen, että hakija voi kohtuullisessa ajassa säästää tarvitsemansa luoton määrän,
- hakijalla on perusturvaan kuulumatonta realisoitavaa omaisuutta (hakijan on esimerkiksi mahdollista vaihtaa auto halvempaan malliin tai luopua autosta),
    - kohtuullista omistusasuntoa ja koti-irtaimistoa ja vastaavia ei edellytetä realisoitavaksi
- on perusteltua syytä olettaa, että maksuvarastaan huolimatta hakija ei tulisi suoriutumaan luoton takaisinmaksusta, esimerkiksi jos
    - hakijan taloudenhoitoa heikentävät pelaamiseen, päihteisiin tai muihin vastaaviin menoihin liittyvät kulut siten, ettei hakijalla ole kykyä suoriutua luoton takaisinmaksusta

    - hakija tosiasiassa kuluttaa enemmän rahaa kuukaudessa kuin maksuvaralaskelman mukaan olisi mahdollista (ylikulutus)
- velkakierre ja ylivelkaantuminen on päässyt pitkittymään ja vaikeutumaan niin, että hakijalle voisi olla tilanteessa tarkoituksenmukaisempaa selvittää mahdollisuus kääntyä talous- ja velkaneuvonnan tai Takuusäätiön palvelujen puoleen,
- hakija toimittaa puutteellisen selvityksen taloudellisesta tilanteestaan täydentämiskehotuksista huolimatta tai hakija toimittaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja luoton myöntämiseen vaikuttavista seikoista.

Jos asiakkaalle tehdään kielteinen päätös sosiaalisesta luototuksesta, asiakasta tarvittaessa ohjeistetaan siitä, millaisilla toimilla ja millä ajalla hän voi pyrkiä muuttamaan tilannettaan ja miten se vaikuttaisi, jos hän uudistaa hakemuksensa. Kyse voi esimerkiksi olla siitä, että asiakasta ohjataan osallistumaan määräajaksi talousneuvontaan tai häneltä edellytetään ensin näyttöä takaisinmaksukyvystä ja toimenpiteiden myötä sosiaalisen luoton myöntämisedellytykset voisivat uudelleen arvioituna täyttyä.

8 Luoton määrä, korko ja takaisinmaksuaika

8.1 Sosiaalisen luoton määrä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella myönnettävän sosiaalisen luoton enimmäismäärä on 10 000 euroa ja vähimmäismäärä on pääsääntöisesti 500 euroa.

Jos sosiaalinen luotto myönnetään yhteisvastuullisesti, luoton enimmäismäärä on 15 000 euroa. Yhteisvastuullista luottosopimusta käsitellään jäljempänä luvussa 11.2.

Luottoa myönnettäessä pienin mahdollinen maksettava kuukausierä on 20 euroa. Sosiaalinen luotto on tarkoitettu pienituloisille ja vähävaraisille, joten lähtökohtaisesti suurin maksettava kuukausierä on enintään 600 euroa.

8.2 Sosiaalisen luoton korko ja viivästyskorko

Sosiaalisesta luotosta voidaan velalliselta periä korkoa ja viivästyskorkoa siten kuin sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 6 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Sosiaalisesta luotosta ei voida periä muita luottokustannuksia.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue perii sosiaalisesta luotosta **korkoa** seuraavasti:

- Sosiaalisesta luotosta peritään Suomen Pankin vahvistama, korkolain (633/1982) 12 §:n mukainen viitekorko ja se muuttuu viitekoron muuttuessa. Luoton korko tarkistetaan viitekoron tarkistuspäivinä aina 1.1. ja 1.7.

- Sosiaalisesta luotosta maksettava korko on aina vähintään 0 %.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue perii sosiaalisesta luotosta **viivästyskorkoa** seuraavasti:

- Jos sosiaaliseen luottoon liittyvää luottosopimuksessa sovittua maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, sosiaalisesta luotosta

peritään eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n mukainen viivästyskorko.

- Eräpäivä on se päivä, jolloin asiakkaan piti alun perin maksaa laskunsa tai mikä eräpäivä asiakkaan kanssa on sovittu. Viivästyskorkoa kertyy siis koko eräännyttämisprosessin kuluessa ja niin kauan, kunnes asiakas lopulta suorittaa maksun tai luovutaan perinnästä.

Sosiaalisesta luotosta ei peritä muita luottokustannuksia, kuten asiakaskohtaista marginaalia, luotonperustamiskustannuksia tai kustannuksia takaisinmaksuaikana mahdollisesti tehtävistä maksuohjelmamuutoksista. Perinnästä ja ulosotosta aiheutuvia kuluja voidaan periä asiakkaalta ja näiden kulujen perimistä käsitellään luvussa 13.4.

8.3 Sosiaalisen luoton takaisinmaksuaika

Sosiaalisen luoton takaisinmaksuaika määrittyy luotonhakijan maksuvaran ja myönnetyn luottomäärän perusteella. Takaisinmaksuaika luottoa nostettaessa voi olla enintään viisi (5) vuotta ja lähtökohtaisesti vähintään neljä (4) kuukautta. Sovittu luoton kuukausittainen maksuerä sisältää sekä koron että lyhennyksen, jolloin asiakkaalla on koko takaisinmaksuajan samansuuruinen erä hoidettavana. Jos korot nousevat tai takaisinmaksuaikana luoton ehtoja muutetaan, voi takaisinmaksuaika muodostua pidemmäksi.

Luoton ehtojen muuttamista takaisinmaksuaikana käsitellään jäljempänä luvussa 12.

9 Taloudellinen ohjaus ja neuvonta

Luotonhakijalle ja luotonsaajalle järjestetään taloudellista neuvontaa ja ohjausta tarpeellisessa laajuudessa sosiaalisen luoton myöntämisen yhteydessä ja takaisinmaksuajan kuluessa. Taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä voidaan antaa tietoa ja keskustella asiakkaan kanssa myös muista vaihtoehdoista ja keinoista, joita hänellä on käytettävissään taloudellisen tilanteensa järjestämiseksi. Asiakkaille, joille on myönnetty sosiaalinen luotto, järjestetään neuvontaa ja ohjausta erityisesti vapaakuukauden tai maksuvapautuksen myöntämisen edellytyksistä sekä sosiaalisen luoton eräännyttämisen käytännöistä.

Luotonhakijalla ja luotonsaajalla on oikeus pyytää mahdollisuutta henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalisen luoton myöntäjää edustavan hyvinvointialueen viranhaltijan kanssa. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään ilman aiheetonta viivytystä, kun asiakas on sitä pyytänyt.

Kaikkiin sosiaalisen luoton saaneisiin asiakkaisiin pyritään säilyttämään kontakti koko luottosuhteen voimassaoloajan siinä määrin kuin se on tarpeellista. Yhteydenpito maksuvaikeuksissa oleviin asiakkaisiin on erityisen tärkeää. Sosiaalisen luototuksen asiakkaalle järjestetään hänen tarpeensa mukaisesti talousneuvontakäyntejä sosiaalisen luoton myöntämisen jälkeen.

Hyvinvointialue tiedottaa luotonhakijoita ja luotonsaajia oikeudesta taloudelliseen ohjaukseen ja neuvontaan erillisellä asiakasohjeella sekä esimerkiksi henkilökohtaisilla tapaamisilla.

10 Hakumenettely ja päätöksenteko

10.1 Asiakkaan yhteydenotto ja sosiaalihuollon asiakkuuden alkaminen

Sosiaalisen luototuksen asiakastyöprosessin kuvaus sisältyy ohjeen liitteeseen 1.

Sosiaalisen luoton hakeminen alkaa puhelinsoitolla tai muulla asiakkaan yhteydenotolla Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaalisen luototuksen palveluun. Sosiaalisen luoton hakijalle avataan sosiaalihuollon asiakkuus ja sosiaalista luottoa koskeva asia tulee vireille, kun työntekijän tietoon tulee yhteydenoton myötä mahdollinen tarve sosiaaliselle luototukselle.

Puhelimessa tehdään alustava kokonaiskartoitus ja selvitetään hakijan kokonaistilannetta ja mahdollisuutta sosiaaliseen luottoon. Tarvittaessa hakija ohjataan hakemaan toimeentulotukea tai talous- ja velkaneuvontaan tai muihin palveluihin. Jos alustavan kokonaiskartoituksen perusteella arvioidaan, että luoton myöntäminen voisi olla mahdollista tai jos asiakkaan asia vaatii tarkempaa selvittämistä, hakijalle varataan taloudellisen tilanteen kartoitukseen henkilökohtainen tapaamisaika sosiaalisen luototuksen yksikköön.

10.2 Henkilökohtainen tapaaminen

Sosiaalista luottoa ei myönnetä pelkästään puhelinyhteydenoton tai kirjallisen hakemuskäsittelyn perusteella, vaan luoton myöntäminen edellyttää asiakkaan kokonaistilanteen arviointia, joka tehdään henkilökohtaisen tapaamisen yhteydessä. Jos sosiaalista luottoa koskeva hakemus on yhteinen toisen henkilön kanssa, edellytetään kunkin hakijan henkilökohtaista tapaamista.

Henkilökohtaisia tapaamisia järjestetään asiakkaan tilanteen vaatima määrä, yleensä noin 1–4 tapaamista. Määrään vaikuttaa muun muassa se, kuinka hyvin asiakas on itse selvillä omasta tilanteestaan, veloistaan, mahdollisuuksista neuvotella velkojien kanssa tai mahdollisuuksistaan saada lakisääteisiä etuuksia. Asiakkaan kokonaistilanteen arviointi sisältää asiakkaan velkojen, omaisuuden, tulojen ja menojen arvioinnin. Tapaamisten yhteydessä kartoitetaan asiakkaan luottotarvetta ja kykyä suoriutua velan maksusta ja tehdään maksuvaralaskelma.

Tapaamisten yhteydessä selvitetään aina asiakkaan mahdollisuus saada toimeentulotukea. Tarvittaessa asiakkaan neuvoja on yhteydessä sosiaaliohjaajaan tai -työntekijään ja opastaa asiakasta toimeentulotuen hakemisessa. Tarvittaessa järjestetään verkostotapaamisia sosiaaliohjaajan, -työntekijän tai muiden tahojen kanssa.

Asiakastapaamisilla käydään läpi ainakin:

- Hakijan käytettävissä olevat tulot ja varat sekä hänen ansaintamahdollisuutensa ottaen huomioon hänen ikänsä, työkykynsä ja muut olosuhteet
- Hakijan tosiasialliset menot ja velat
- Muut taloudelliseen asemaan vaikuttavat tekijät
- Hakijan mahdollisuus saada muuta kohtuukorkoista luottoa
- Hakijan mahdollisuus realisoida perusturvaan kuulumatonta omaisuutta ja varallisuutta
- Sosiaalisen luoton käyttötarkoitus hakijan tilanteessa
- Hakijan perustelut luoton vaikutuksista itsenäiseen selviytymiseen ja elämän laadun kohentumiseen
- Hakijan laskennallisen maksuvaran riittävyys myönnettävän luoton hoitamiseen

10.3 Kirjallinen hakemus ja liitteet

Talousneuvoja täyttää asiakkaan kanssa sosiaalisen luoton kirjallisen hakemuksen ja neuvoo asiakasta hakemukseen liitettävien tarpeellisten selvitysten antamisessa. Sosiaalista luottoa haetaan asiakkaan allekirjoittamalla kirjallisella hakemuksella. Hakemus voi olla yhteinen puolison kanssa. Toinen henkilö ei voi hakea sosiaalista luottoa toisen puolesta esimerkiksi valtakirjalla.

Asiakkaalla on aina oikeus jättää hakemus ja saada päätös sosiaalisesta luotosta niin halutessaan, vaikka olisi ilmeistä, että edellytykset luoton myöntämiselle eivät täyty.

Hakemuksen tulee sisältää maksuvaralaskelma, yksilöinti luoton käyttötarkoituksesta ja asiakkaan oma näkemys siitä, kuinka luotto edistää hänen itsenäistä selviytymistään. Hakemukseen tarvitaan seuraavat liitteet ja tiedot, jotka asiakkaan tulee toimittaa itsensä ja mahdollisen puolisonsa osalta henkilökohtaisten tapaamisten yhteydessä tai muuten:

Tositteet tuloista:

- Viimeisimmät palkkalaskelmat tai -todistukset tai tulorekisteriote.
- Päätös tai maksuilmoitus kaikista muista tuloista, kuten eläkkeistä, työttömyys- tai sairauspäivärahasta, opintotuesta, hoitotuesta, asumistuesta.

Tositteet menoista:

- Tosite vuokran tai vastikkeen määrästä
- Tositteet muista asumismenoista: vesi, sähkö, sauna, autopaikka, kotivakuutus sekä kiinteistövero, jätehuolto, lämmitys, nuohous yms.
- Lapsen elatusapua koskeva päätös tai sopimus.
- Päätös tai lasku päivähoitomaksusta tai iltapäiväkerhosta.
- Selvitys terveydenhoitomenoista: kuitit, reseptit, kustannusarvio tai muu selvitys terveydenhoitomenoista, kuten lääkkeet, hammashoidot, ruokavalio, hoitokäynnit, vakuutukset.

- Selvitykset muista erityismenoista, kuten muualla asuvan lapsen tapaamisesta aiheutuvat kulut, lapsen koulumatkat tai kotipalvelumaksut.

Tositteet veloista ja varoista:

- Velallisen ulosottoasiat -tuloste, listauksesta ilmenevät ulosottovelat, velkojen vanhenemisajat sekä ulosoton kautta kertyneet maksut.
- Tositteet kaikista veloista, kuten lainat, luotolliset tilit, luottokortit, vipit, rästilaskut, verovelat, osamaksut, takaisinperinnät ja korvaukset. Tosite voi olla esimerkiksi saldotodistus, viimeisin lasku, perintäkirje tai muu maksumuistutus, josta ilmenee nykyinen kokonaismäärä ja mahdollinen maksettava kuukausierä.
- Tuloste positiivisesta luottorekisteristä.
- Jos asiakas on takaajana tai pantinantajana, tarvitaan tosite, josta ilmenee vastuun määrä.
- Tiedot myös mahdollisista muista asiakirjoista ilmenevistä veloista tai asiakkaan muuten ilmoittamista veloista, esimerkiksi ulkomaiset velat.
- Tositteet omaisuudesta, kuten omistus- ja asumisoikeusasunnosta, kiinteistöistä, talletuksista, osakkeista, eläke- tai säästöhenkivakuutuksista, kuolinpesäosuuksista ja muista varoista.
- Perukirja, jos asiakas on osallisena jakamattomassa kuolinpesässä.

Muut tositteet:

- Suomen Asiakastieto Oy:n raportti luottohäiriömerkinnöistä. Jos asiakas ei toimita otetta, se tulostetaan Asiakastieto Oy:n rekisteristä.
- Tieto nykyisestä veroprosentista, joka vastaa tuloja.
- Verotuspäätös viimeksi vahvistetusta verotuksesta. Verotuspäätöksestä nähdään edellisen vuoden verotettavat tulot, tietoa veloista ja mahdollisesta varallisuudesta.

- Tiliotteet luotonhakijan pankkitileistä kolmelta viimeiseltä kuukaudelta. Tiliotteesta nähdään asiakkaan rahaliikenne, tulot ja menot, joiden pohjalta arvioidaan asiakkaan päivittäisestä rahan käyttöä ja taloudenhallinnan tilaa.
- Jos luottoa haetaan velkojen järjestelyyn tai luottoa haetaan hankintoihin, mutta asiakkaalla on sosiaalisen luoton ulkopuolelle jääviä velkoja, asiakkaan tulee laatia oma kirjallinen selvitys velkaantumisen syistä.
- Jos luottoa haetaan hankintoihin, tarvitaan selvitys olosuhteista ja kustannusarvio.
- Ulkomaalaisilta hakijoilta edellytetään selvitystä oleskeluluvan voimassaolosta.

10.4 Sosiaalista luottoa koskevat päätökset

Sosiaalista luottoa koskevissa asioissa asiakkaille tehdään kirjallinen, perusteltu ja muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös

- päätös sosiaalisen luoton myöntämisestä tai hakemuksen hylkäämisestä,

- päätös vapaakuukauden, maksuvapautuksen tai muun maksuohjelman muutoksen myöntämisestä tai hakemuksen hylkäämisestä.

Hallintopäätökseen liitetään oikaisuvaatimusohjeet. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä, kun hakemus ja asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset on vastaanotettu.

Sosiaalista luototusta koskevassa asiassa hallintopäätöksen tekevä viranhaltija määräytyy hyvinvointialueen kulloinkin voimassa olevan toimivaltasäännön mukaisesti.

10.5 Muutoksenhaku

Sosiaalista luototusta koskevaan viranhaltijan päätökseen tyytymätön asiakas voi tehdä oikaisuvaatimuksen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen yksilöasioiden jaostolle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Yksilöasioiden jaoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus voidaan antaa valitusaikana myös hyvinvointialueelle, jonka on toimitettava se oman lausuntonsa ohella hallintotuomioistuimelle.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

11 Sosiaalista luottoa koskeva sopimus

11.1 Sopimuksen tekeminen

Jos hakijalle tehdään myönteinen luottopäätös, sosiaalisesta luotosta laaditaan aina kirjallinen sopimus (velkakirja). Sosiaalista luottoa koskevaan sopimukseen merkitään:

- luoton käyttötarkoitus,
- luoton määrä,
- luoton korko,
- luoton takaisinmaksuerien suuruus ja eräpäivät
- sekä muut takaisinmaksuehdot.

Sopimukseen sisältyvät sosiaalista luottoa koskevat yleiset sopimusehdot Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Asiakkaan kanssa tehtyä luottosopimusta ehtoineen ei voi muuttaa yksipuolisesti, vaan sopijaosapuolten tulee neuvotella sopimusmuutoksesta ja muutoksesta sovitaan lähtökohtaisesti kirjallisesti.

Luottosopimus tehdään kahtena kappaleena, jotka asiakas ja luotonmyöntäjän edustaja allekirjoittavat henkilökohtaisella tapaamisella. Henkilökohtaisella tapaamisella varmistutaan asiakkaan henkilöllisyydestä luotettavalla tavalla (passi, henkilökortti, ajokortti) ja luottosopimukseen merkitään, mistä asiakirjasta henkilöllisyys on tarkistettu. Tapaamisella varmistutaan siitä, että asiakas saa riittävät tiedot sosiaalisen luoton myöntämisen perusteista ja luottosopimuksen yleisistä ja yksityiskohtaisista ehdoista sekä ymmärtää sosiaalisen luoton myöntämisestä seuraavat velvoitteet. Asiakkaan kanssa käydään läpi sopimuksen sisältö ja yleiset luottoehdot ja työntekijä ottaa asiakkaalta allekirjoituksen luottoehtojen selostamisesta. Asiakasta ohjeistetaan myös muista luottosuhteeseen liittyvistä asioista. Asiakkaalle annetaan lainaote, josta hän näkee ja pystyy seuraamaan luoton lyhennyksiä ja maksusuunnitelmaa. Sopimuksen teon yhteydessä annettava lainaote on lainan myöntämishetkellä olevien ehtojen mukainen ja voi myöhemmin muuttua korkotason tai esimerkiksi maksuohjelmamuutosten vuoksi.

Luvussa 4.5 käsitellään luottohäiriömerkinnän tekemistä. Sitä varten luoton hakijalta pyydetään luottosopimusta tehtäessä suostumus ja allekirjoitus erilliseen Asiakastieto Oy:lle lähetettävään lomakkeeseen.

11.2 Yhteisvastuullinen luottosopimus

Sosiaalista luottoa koskeva sopimus on lähtökohtaisesti henkilökohtainen. Sosiaalinen luotto voidaan myöntää yhteisvastuullisesti, jos kyseessä on esimerkiksi jokin kotitalouden hankinta. Jos luottoa myönnetään velkojen järjestelyyn, pyritään välttämään tilanteita, jossa puolisot ottaisivat vastuuta toistensa veloista ilman juridista perustaa. Jos puolisot kuitenkin tietoisina ja vakaasta halustaan tahtovat perheen taloudellisen tilanteen korjaamiseksi solmia yhteisvastuullisen luottosopimuksen, kunnioitetaan asiakkaiden itsemääräämisoikeutta. Myönnettävän luoton enimmäismäärä tällaisessa tilanteessa määritetään luvussa 8.1.

11.3 Sosiaalista luottoa koskevan sopimusriidan ratkaisu

Sosiaalista luottoa koskevat sopimusriidat käsitellään hallintoriitoina hallinto-oikeudessa oikeudenkäynnistä hallinto-asioissa annetun lain (808/2019, hallintoprosessilaki) mukaisesti. Pääsääntöisesti toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus, mutta oikeuspaikka on arvioitava tapauskohtaisesti kunkin asian osalta.

12 Takaisinmaksuaikana noudatettavat käytännöt

12.1 Luoton maksu asiakkaan tilille

Sosiaalinen luotto maksetaan asiakkaan ilmoittamalle pankkitilille kertasuorituksena. Luottojen ulosmaksatuksen ajankohta on joko kuukauden 15. tai kuukauden viimeinen päivä. Jos kuukauden 15. tai viimeinen päivä on lauantai, sunnuntai tai muu pyhäpäivä, tapahtuu maksatus sitä edeltävänä pankkipäivänä.

12.2 Tositteiden toimittaminen luoton käytöstä

Sosiaalinen luotto on aina käytettävä kulloinkin käyttökohteeksi hyväksyttyihin menoihin. Tätä koskevat ehdot määritetään tarkemmin luoton saajan kanssa tehtävässä sosiaalista luottoa koskevassa sopimuksessa. Luotonsaajan tulee säilyttää tositteet ja kuitit sosiaalisen luoton käytöstä sovittuun käyttötarkoitukseen. Luotonsaaja on velvollinen esittämään tositteet ja kuitit sosiaalisen luoton käytöstä hyvinvointialueelle. Asiakkaan kanssa sovitaan, miten tositteet esitetään sosiaalisen luototuksen yksikköön.

12.3 Eräpäivä ja ennenaikainen takaisinmaksu

Asiakas lyhentää sosiaalista luottoa kuukausittain erikseen sovittuna eräpäivänä. Jos eräpäivä sattuu lauantaille tai sunnuntaille tai muulle pyhäpäivälle, maksu katsotaan oikea-aikaisesti suoritetuksi, jos se on tehty ensimmäisenä pankin aukiolopäivänä pyhäpäivän jälkeen.

Halutessaan asiakas voi maksaa luoton jäljellä olevan pääoman pois ennen takaisinmaksuajan päättymistä ilman kustannuksia.

12.4 Takaisinmaksun kohdistuminen

Velallisen maksusuoritus lyhentää ensisijaisesti kertynyttä korkoa ja vasta sitten velan pääomaa. Jos velalle on kertynyt sekä varsinaista laina-aikana juossutta korkoa että viivästyskorkoa, tehty suoritus luetaan ensisijaisesti viivästyskoron maksamiseksi, sitten koron, sitten perinnästä aiheutuvien kulujen ja viimeisenä pääoman.

12.5 Takaisinmaksuehtojen muuttamisen yleiset edellytykset

Mikäli luotonsaajan elämäntilanteessa tapahtuu luoton takaisinmaksukykyyn vaikuttavia muutoksia, luotonsaajan on välittömästi ilmoitettava siitä hyvinvointialueelle ja haettava muutosta sosiaalisesta luotosta tehdyssä sopimuksessa määriteltyihin takaisinmaksuehtoihin. Mahdollisia muutoksia maksuohjelmaan ovat:

- Eräpäivän muuttaminen (kts. luku 12.5.1 ja 12.5.2)
- Kuukausittaisen maksuerän muuttaminen (kts. luku 12.5.3)
- Vapaakuukauden myöntäminen (kts. luku 12.5.4)
- Vapautus sosiaalisen luoton sekä sille kertyneiden korkojen maksamisesta joko osittaisena tai kokonaan (kts. luku 12.5.5)

Maksuohjelman muutoksen tulee olla luotonsaajan itsenäistä suoriutumista edistävä ja pitkällä aikavälillä kestävä ratkaisu. Maksuohjelman muuttamiselle ei lähtökohtaisesti ole edellytyksiä, jos asiakas on hakumenettelyn tai takaisinmaksuajan aikana antanut vääriä tai harhaanjohtavia tietoja tai muuten erehdyttänyt luoton myöntäjää, tai jos asiakas on toistuvasti laiminlyönyt maksusuunnitelman mukaiset suoritukset tai velkaantunut lisää niin, ettei kokonaistilanne tule ratkaistuksi maksuohjelman muutoksilla. Uutta maksusuunnitelmaa ei esimerkiksi tehdä, jos luottohäiriömerkinnöistä paljastuu runsaasti uusia velkoja eikä asiakkaalla ole tosiasiassa mahdollista suoriutua sosiaalisen luoton takaisinmaksusta ulosottoperinnän ohella.

Jos asiakkaalla ei ole voimassa olevaa luottohäiriömerkintää ja hänellä on toistuvasti tarve maksuohjelman muuttamiselle, voidaan ennen muutosta edellyttää luottohäiriömerkinnän tekemistä. Mikäli asiakkaalle on tehty uusia luottohäiriömerkintöjä, asiakkaalta voidaan edellyttää sitoutumista talousohjauskäynteihin.

12.5.1 Yksittäisen eräpäivän muuttaminen

Yksittäisen sosiaalisen luoton takaisinmaksuerän eräpäivän siirtämistä enintään kolmella kuukaudella pidetään vähäisenä muutoksena, josta voidaan sopia asiakkaan kanssa puhelimitse eikä siitä tehdä päätöstä. Tämä edellyttää, että eräpäivän siirtämisen yhteydessä vapaakuukausia ei myönnetä, ja näin ollen asiakkaalla tulee erääntymään kaksi sosiaalisen luoton erää, mikäli eräpäivä siirretään eri kuukaudelle.

Mikäli sosiaalisen luoton takaisinmaksuerän eräpäivää siirretään yli kolmen kuukauden päähän sen alkuperäisestä eräpäivästä, asiasta tehdään muutoksenhakukelpoinen päätös. Eräpäivän siirtämistä voi hakea puhelimitse.

12.5.2 Takaisinmaksuerien eräpäivien muuttaminen

Mikäli asiakas haluaa muuttaa kaikkien tulevien sosiaalisen luoton takaisinmaksuerien eräpäivää, hän voi hakea muutosta puhelimitse. Eräpäivien muuttamisesta tehdään kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös. Päätös voidaan tehdä luoton koko jäljellä olevalle takaisinmaksuajalle.

12.5.3 Kuukausittaisen maksuerän muuttaminen

Kuukausittaisen maksuerän muuttamista haettaessa haetaan käytännössä maksuvaran tarkistamista. Kun maksuvara tarkistetaan, on mahdollista, että sosiaalisen luoton takaisinmaksuerä joko pienenee tai suurenee, riippuen siitä, mikä asiakkaan tarkistettu maksuvara on nykyiseen verrattuna. Kuukausittaista maksuerää muutetaan, mikäli tarkistetun maksuvaralaskelman mukaan uusi maksuvara ei vastaa nykyisiä takaisinmaksueriä. Kuukausittaisen maksuerän muuttamisesta tehdään asiakkaalle kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös.

Mikäli maksuvaraa tarkistettaessa todetaan asiakkaan maksuvaran suurentuneen, suurennetaan takaisinmaksueriä vastaamaan tarkistettua maksuvaraa. Vaihtoehtoisesti tapauskohtaisesti harkinnalla, asiakkaan takaisinmaksuerien kokoa ei suurenneta ja asiakkaan kanssa tulee keskustella säästämisestä yllättäviä menoja varten ja suoriutua niistä ilman maksuerän pienentämistä tai vapaakuukausia.

Jos asiakas hakee kuukausittaisen maksuerän muuttamista (maksuvaran tarkistamista), asiakkaan kokonaistilanne ja maksuohjelman muuttamisen perusteet kartoitetaan esimerkiksi puhelimessa tai tapaamisella. Asiakkaan tulee toimittaa hakemus sekä pyydetyt, kokonaisarvioinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, kuten perheen tulotiedot, selvitys muuttuneista ja kasvaneista menoista ja mahdollisesta uudesta velkaantumisesta sekä viimeisimmän kolmen kuukauden ajan tiliotteet kaikilta tileiltään esimerkiksi sähköpostitse. Näiden perusteella käsitellään asiakkaan hakemus ja tarkistetaan asiakkaan maksuvara.

Mikäli asiakas hakee vuoden aikana kolmatta kertaa maksuvaran tarkistamista, asiakas lähtökohtaisesti tavataan henkilökohtaisesti kokonaisarvioinnin tekemiseksi ja hänen tulee toimittaa hakemus sekä kokonaisarvioinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot hakemuksen käsiteltäväksi ja maksuvaran tarkistamiseksi.

Mikäli kuukausittaisen maksuerän muuttamista haetaan määräaikaisen syyn perusteella, esimerkiksi kolmen kuukauden lomautus, päätös tehdään perusteena olevan syyn keston mukaisesti, jonka jälkeen takaisinmaksuerien suuruudet palautuvat ennen muutosta olleeseen. Kuukausittaisen maksuerän muuttamisesta tehty päätös voi olla kuitenkin kerralla voimassa enintään 6 kuukautta. Mikäli muutoksen arvioidaan olevan erityisen pysyvä, voi kuukausittaisen maksuerän muuttamisesta tehty päätös olla voimassa kerrallaan enintään 12 kuukautta.

12.5.4 Vapaakuukausi

Sosiaalisen luoton takaisinmaksu voidaan keskeyttää määräajaksi luotonsaajan hakemuksesta. Luoton takaisinmaksuaika pitenee vapaakuukautta tai vapaakuukausia vastaavalla ajalla eteenpäin.

Vapaakuukauden myöntäminen edellyttää, että luotonsaajan takaisinmaksukyky on tilapäisesti heikentynyt erityisestä syystä ja että vapaakuukauden myöntämisen arvioidaan pitkällä aikavälillä edistävän luotonsaajan maksukyvyn säilyttämistä ja itsenäistä suoriutumista. Takaisinmaksukyvyn tilapäisen heikkenemisen aiheuttavina erityisinä syinä voidaan pitää ainakin esimerkiksi:

- luotonsaajan asumis- tai muiden elinkustannusten yllättävää kohoamista,
- luotonsaajan tai hänen perheenjäsenensä sairauden, kuoleman, työttömyyden tai muun vastaavan syyn johdosta aiheutunutta tulojen pienentymistä sekä
- luotonsaajan avio- tai avoeron tai muun perhetilanteen muutoksen, kuten lapsen syntymän, johdosta aiheutuneiden menojen tai tulojen äkillisiä muutoksia.

Ennen vapaakuukauden myöntämistä arvioidaan mahdollisuus edistää luotonsaajan takaisinmaksukykyä ensisijaisilla keinoilla, kuten taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen avulla tai luottoehtoja muuttamalla tai järjestelemällä luotto uudelleen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota asiakkaan kokonaistilanteeseen, kuten siihen, onko kyseessä hiljattain myönnetty sosiaalinen luotto vai jo pidempään voimassa ollut luotto, ja onko maksuvaralaskelmaan sisällytetty harkinnanvaraisia eriä, ja edistääkö maksuvapaan myöntäminen maksukyvyn säilyttämistä ja itsenäistä suoriutumista.

Vapaakuukauden tai vapaakuukausien myöntämisestä tehdään aina muutoksenhakukelpoinen päätös.

Huomioitavaa on, että kun maksuvara tarkistetaan vapaakuukausien hakemisen yhteydessä, tulevat takaisinmaksuerät muutetaan tarkistetun maksuvaran mukaisiksi, kts. 12.5.3. Vaihtoehtoisesti, mikäli asiakkaan maksuvara on suurempi kuin sosiaalisen luoton kuukausierä, asiakkaan kanssa voidaan keskustella säästämisestä yllättäviä menoja varten, eikä vapaakuukausille synny perustetta, jos asiakkaalla on laskennallisesti maksuvaraa menojen hoitamiseen, joiden vuoksi hakee vapaakuukautta tai vapaakuukausia.

Vuodessa voidaan myöntää yksi enintään kahden kuukauden mittainen lyhennysvapaajakso vapaakuukausina ilman maksuvaran tarkistamista, mikäli sosiaalisen luoton takaisinmaksu on toteutunut säännöllisesti ja takaisinmaksuehtojen mukaisesti. Tästä voidaan sopia asiakkaan kanssa puhelimitse, eikä asiasta ei tarvita kirjallista hakemusta tai maksuvaran tarkistamista.

Jos asiakas hakee yli kahden kuukauden mittaista lyhennysvapaajaksoa tai vuoden sisään toista kertaa enintään kahden kuukauden mittaista lyhennysvapaata vapaakuukausina tai tulee asiakkaan kokonaistilanne ja maksuohjelman muuttamisen perusteet kartoittaa esimerkiksi puhelimessa tai tapaamisella. Asiakkaan tulee toimittaa hakemus sekä pyydetyt, kokonaisarvioinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, kuten perheen tulotiedot, selvitys muuttuneista ja kasvaneista menoista ja mahdollisesta uudesta velkaantumisesta sekä viimeisimmän kolmen kuukauden ajan tiliotteet kaikilta tileiltään esimerkiksi sähköpostitse. Näiden perusteella käsitellään asiakkaan hakemus, tarkistetaan asiakkaan maksuvara ja selvitetään mahdollisuus lyhennysvapaajaksoon.

Jos asiakas hakee vuoden sisällä kolmatta kertaa lyhennysvapaajaksoa, asiakas tulee lähtökohtaisesti tavata henkilökohtaisesti. Tapaamisella perheen kokonaistilanne ja maksuohjelman muuttamisen perusteet kartoitetaan ja maksuvara tarkistetaan. Asiakkaan tulee toimittaa pyydetyt, kokonaisarvioinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, kuten perheen tulotiedot, selvitys kasvaneista menoista ja mahdollisesta uudesta velkaantumisesta sekä viimeisimmän kolmen kuukauden ajan tiliotteet.

Mikäli lyhennysvapaata jaksoa haetaan määräaikaisen syyn perusteella, esimerkiksi kolmen kuukauden lomautus, päätös tehdään perusteena olevan syyn keston mukaisesti. Lyhennysvapaan jakson päätös voi olla kuitenkin kerralla voimassa enintään 6 kuukautta. Mikäli lyhennysvapaan perusteena olevan muutoksen arvioidaan olevan erityisen pysyvä, voi lyhennysvapaasta tehtävä päätös olla voimassa kerrallaan enintään 12 kuukautta.

12.5.5 Maksuvapautus

Sosiaalinen luotto on lähtökohtaisesti aina maksettava takaisin. Poikkeuksellisissa tilanteissa luotonsaajan hakemuksesta voidaan myöntää maksuvapautus sosiaalisen luoton sekä sille kertyneiden korkojen maksamisesta osittain tai kokonaan. Maksuvapautus tarkoittaa sitä, että sosiaalisen luoton ja sille kertyneiden korkojen takaisinperinnästä luovutaan laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä.

Maksuvapautus voidaan myöntää osittaisena, jos luotonsaajan taloudellinen tilanne on heikentynyt luotonsaajan tai hänen elatuksensa varassa olevan perheenjäsenensä pitkään jatkuneen työttömyyden, sairauden tai muun vastaavan luotonsaajasta riippumattoman syyn vuoksi siten, että luoton perimistä kokonaan olisi pidettävä kohtuuttomana.

Maksuvapautus voidaan myöntää kokonaan, jos luotonsaajan maksukyky on pysyvästi heikentynyt työkyvyn pysyvän alentumisen vuoksi ja perintää on luotonsaajan taloudellinen tilanne ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Lisäksi edellytetään, että:

1) perintää ei luotonsaajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai
2) perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan määrän nähden kohtuuttomat kustannukset.

Ennen maksuvapautuksen myöntämistä arvioidaan mahdollisuus edistää luotonsaajan takaisinmaksukykyä ensisijaisilla keinoilla, kuten taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen avulla, luottoehtoja muuttamalla, järjestelemällä luotto uudelleen tai myöntämällä vapaakuukausia.

Maksuvapautusta haetaan hyvinvointialueelta kirjallisella hakemuksella ja sitä voi hakea sosiaaliselle luotolle ja sen koroille osittain tai kokonaan. Hakemuksen jättämisen yhteydessä asiakas lähtökohtaisesti tavataan henkilökohtaisesti ja asiakkaan ja perheen kokonaistilanne sekä maksuvapautuksen myöntämisen perusteet kartoitetaan. Asiakkaan tulee toimittaa pyydetyt, kokonaisarvioinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, kuten perheen tulotiedot, selvitys kasvaneista menoista ja mahdollisesta uudesta velkaantumisesta sekä viimeisimmän kolmen kuukauden ajan tiliotteet. Maksuvapautuksesta tehdään muutoksenhakukelpoinen päätös.

Arvioitaessa sitä, olisiko sosiaalisen luoton perimistä pidettävä kohtuuttomana ja tulisiko maksuvapautus myöntää, otetaan huomioon esimerkiksi:

- perittävän luoton määrä,
- onko luottoa yritetty periä pitkään maksumuistutuksilla tuloksettomasti
- ja onko asiakkaan taloudellinen tilanne pysyvästi heikentynyt siten, ettei luottoa arvioida saatavan jatkossakaan perittyä

- ja aiheutuuko perinnän jatkamisesta perimättä olevaan määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Maksuvapautus on tarkoitettu viimesijaiseksi menettelyksi, jolla voidaan ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Maksuvapautuksen myöntämistä voidaan harkita esimerkiksi vaihtoehtona sosiaalisen luoton eräännyttämiselle ja perintään siirtämiselle tai yksityishenkilön velkajärjestelylle silloin, kun velkajärjestelyn tarve syntyisi ainoastaan sosiaalisen luototuksen vuoksi. Maksuvapautusten tarkoituksena ei ole mahdollistaa maksuvapautuksia maksumotivaation heikentymisen tai lisävelkaantumisen tilanteissa.

12.6 Luoton korotus

Voimassa olevan sosiaalisen luoton aikana luotonhakija voi hakea lisää sosiaalista luottoa, eli luoton korotusta. Hyväksyttäviä syitä ovat esimerkiksi velkakartoituksen ulkopuolelle jääneet velat ja yllättävät menot, joista selviämiseen sosiaalisen luoton maksuohjelman muutokset eivät auta.

13 Luotonvalvonta ja perintä

13.1 Luotonvalvonta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue noudattaa sosiaalisen luoton perinnässä lakia saatavien perinnästä (513/1999, perintälaki) ja hyvää perintätapaa ja sitä koskevia normeja. Asiakaskohtaisesta luoton valvonnasta huolehditaan sosiaalisen luototuksen yksikössä, joka seuraa sosiaalisen luoton takaisinmaksun toteutumista ehtojen mukaisesti. Perintää hoitaa hyvinvointialueen palveluntuottajana kulloinkin toimiva perintätoimisto.

Jos maksuhäiriöitä havaitaan, menetellään pääsääntöisesti seuraavasti:

1. Maksumuistutus lähetetään perintätoimistosta heti, kun aineisto saapuu perintätoimistolle. Jos maksua ei suoriteta, lähetetään maksuvaatimus kaksi päivää maksumuistutuksen erääntymisen jälkeen. Jos asiakas ei maksumuistutuksesta ja maksuvaatimuksesta huolimatta suorita maksua, perintätoimisto lähettää asiakkaalle 2. maksuvaatimuksen kaksi päivää ensimmäisen maksuvaatimuksen erääntymisen jälkeen. Maksuaika maksumuistutuksella ja -vaatimuksilla on 14 vuorokautta.

2. Perintätoimisto on yhteydessä sosiaalisen luototuksen yksikköön ja ilmoittaa maksun viivästymisestä ja mahdollisista luotonsaajalle jo lähetetyistä maksumuistutuksista.

3. Perintätoimiston yhteydenoton jälkeen sosiaalisen luototuksen yksiköstä pyritään saamaan yhteys asiakkaaseen mahdollisimman pian, jotta mahdollisiin takaisinmaksuongelmiin pystytään puuttumaan varhaisessa vaiheessa.

4. Asiakkaalle järjestetään tarvittavassa laajuudessa taloudellista neuvontaa ja ohjausta ja asiakkaan kanssa voidaan esimerkiksi sopia muutoksista luoton takaisinmaksuehtoihin.

5. Jos maksu on viivästynyt yli kuukauden ja on edelleen suorittamatta, ja eräännyttämisen edellytykset täyttyvät, hyvinvointialue harkitsee asiakaskohtaisesti, lähetetäänkö asiakkaalle eräännyttämisilmoitus.

6. Mikäli sosiaalinen luotto eräännytetään, eräännyttämisen voimaantulon jälkeen hallinto-oikeudesta haetaan päätös, jossa velallisen maksuvelvollisuus vahvistetaan (ulosottoperuste). Perintätoimisto huolehtii oikeuskäsittelystä hyvinvointialueen lukuun.

7. Lainvoimaisen tuomion jälkeen maksamatta oleva määrä voidaan siirtää perittäväksi ulosotossa.

8. Velkaa peritään ulosotossa, kunnes velka on maksettu kokonaan, velka on vanhentunut tai perinnästä luovutaan muusta syystä.

13.2 Sosiaalisen luoton eräännyttämisen edellytykset

Lähtökohtaisesti vasta sen jälkeen, kun velalliselle on lähetetty ainakin kaksi maksumuistutusta ja maksuvaatimus tai yksi maksumuistutus ja kaksi maksuvaatimusta ja hänellä on ollut riittävä aika velan maksamiseen, voidaan häneen kohdistaa ankarampia seuraamuksia, kuten sosiaalisen luoton eräännyttäminen.

Sosiaalinen luotto voidaan asiakaskohtaista harkintaa käyttäen eräännyttää luotonsaajan maksuviivästyksen tai muun sopimusrikkomuksen johdosta sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 8 §:n mukaisesti. Hyvinvointialueen oikeus sosiaalisen luoton eräännyttämiseen sisällytetään sosiaalista luottoa koskevan sopimuksen ehtoihin.

Sosiaalisen luoton eräännyttäminen maksuviivästyksen johdosta edellyttää, että maksu on viivästynyt vähintään kuukauden **ja** on edelleen suorittamatta **ja** viivästynyt määrä on:

- vähintään kymmenen prosenttia luotosta luoton alkuperäisestä määrästä

- tai, jos siihen sisältyy useampi kuin yksi maksuerä, vähintään viisi prosenttia luoton alkuperäisestä määrästä
- taikka käsittää luotonantajan koko jäännössaatavan.

Pääsääntöisesti hyvinvointialueella ei ole oikeutta eräännyttää sosiaalista luottoa maksuviivästyksen johdosta, jos viivästyminen johtuu luotonsaajan sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta hänestä riippumattomasta seikasta. Tästä voidaan poiketa, jos viivästyksen kesto ja muut olosuhteet huomioon ottaen olisi hyvinvointialueelle luotonantajana ilmeisen kohtuutonta, että sosiaalista luottoa ei voisi eräännyttää.

Sosiaalisen luoton eräännyttäminen sopimusrikkomuksen johdosta edellyttää, että luotonsaajan sopimusrikkomus on olennainen. Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään ainakin esimerkiksi sosiaalisen luoton käyttämistä sopimuksessa määritellystä käyttötarkoituksesta poikkeavasti, väärien tai harhaanjohtavien tietojen antamista luoton myöntämiseen vaikuttaneista seikoista, tositteiden esittämättömyys sosiaalisen luoton käyttämisestä tai maksukykymuutoksista ilmoittamattomuus.

13.3 Menettely sosiaalisen luoton eräännyttämiseksi ja perintään siirtämiseksi

Maksun viivästymistilanteissa menettely sosiaalisen luoton eräännyttämiseksi (irtisanomiseksi) ja oikeudelliseen perintään siirtämiseksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella etenee seuraavasti.

1. Asiakkaan maksu viivästyy.
2. Perintätoimisto lähettää velalliselle maksumuistutuksen, jossa maksuaika on 14 päivää.
3. Jos maksu on edelleen suorittamatta kaksi päivää maksumuistutuksen eräpäivän jälkeen, perintätoimisto lähettää velalliselle 1. maksuvaatimuksen, jossa maksuaika on 14 päivää.
4. Jos maksu on edelleen suorittamatta kaksi päivää 1. maksuvaatimuksen jälkeen, perintätoimisto lähettää velalliselle 2. maksuvaatimuksen, jossa maksuaika on 14 päivää.

5. Tämän jälkeen perintätoimisto ilmoittaa maksuviivästyksestä sosiaaliseen luottoon ja keskeyttää prosessin perintätoimistossa. Asiakas pyritään tavoittamaan sosiaalisesta luototuksesta tilanteen selvittämiseksi.
6. Jos asiakkaan maksu on viivästynyt vähintään kuukauden ja on edelleen suorittamatta, ja eräännyttämisen edellytykset täyttyvät, asiakaskohtaisesti harkitaan, onko edellytyksiä eräännyttää sosiaalinen luotto.
7. Kaikkien eräännyttämisen perusteena olevien maksuerien pitää olla viivästynyt vähintään kuukauden ja olla edelleen suorittamatta. Lisäksi viivästyneiden määrien pitää olla lain vaatiman %-määrän verran tai koko jäännössaatava. Oikeuskäytännössä viivästynyttä määrää laskettaessa korkoja ei ole laskettu mukaan.
8. Jos edeltävän kohdan kriteerit täyttyvät, eräännyttämisoikeuteen voi vedota. Silloin voidaan lähettää velalliselle sosiaalisen luoton erääntymistä koskeva ilmoitus kirjallisesti.
9. Erääntymistä koskevan ilmoituksen lähettämisestä odotetaan 7 päivää, jonka jälkeen katsotaan, että velallinen on saanut sen tiedokseen. Tästä on vielä odotettava joko 2 viikkoa, tai jos maksumuistutusta tai muuta huomautusta ei olisi aiemmin lähetetty, erääntymisaika on 4 viikkoa.
10. Tämän jälkeen eräännyttäminen tulee voimaan, paitsi jos velallinen vielä erääntymisajan kuluessa maksaa viivästyneen määrän tai oikaisee muun sopimusrikkomuksen. Tällöin erääntyminen raukeaa ja luoton takaisinmaksu jatkuu entisellään ehtojen mukaisesti.

Kun eräännyttäminen on tullut voimaan, hallinto-oikeudesta haetaan päätös luoton ulosottoperintää varten (ks. KHO 15.8.2019 taltio 3654). Tätä varten osoitetaan hallintoriitahakemus sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä luotonsaajan kotipaikka on. Hallintoriitahakemuksen sisältönä on yksilöity ja perusteltu vaatimus siitä, että hallinto-oikeus velvoittaa asiakkaan maksamaan hyvinvointialueelle sosiaalisen luoton maksamatta olevan pääoman viivästyskorkoineen. Hakemuksesta liitteineen on ilmettävä myös esimerkiksi erittely saatavista, luotonsaajan tekemät suoritukset ja luoton pääoma, kuukausierät, korot ja viivästyskorot sekä kaikki asiakkaalle lähetetyt maksumuistutukset ja -vaatimukset.

Hallintotuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen antamisen jälkeen haetaan saatavan ulosottoa. Sosiaalinen luotto pidetään ulosottoperinnässä, kunnes se on maksettu kokonaan loppuun tai velka on vanhentunut tai perinnästä luovutaan muusta syystä.

13.4 Perinnän ja ulosoton kulut

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Maksumuistutusten ja muun vapaaehtoisen perinnän kulujen osalta noudatetaan perintäkulujen enimmäismääristä annettuja säännöksiä. Mikäli sosiaalinen luotto eräännytetään ja siirretään perittäväksi ulosotossa, velalliselta peritään myös mahdolliset ulosmittauksesta aiheutuvat kulut. Sosiaalisesta luotosta perittävää viivästyskorkoa käsitellään luvussa 8.2.

Jos hyvinvointialue joutuu saattamaan sosiaalisen luoton takaisinmaksua koskevan asian hallinto-oikeuden käsiteltäväksi saadakseen täytäntöönpanokelpoisen päätöksen, luotonsaaja on velvollinen korvaamaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukaisen oikeudenkäyntimaksun suuruiset oikeudenkäyntikulut.

13.5 Ulosoton huojennus

Jos asiakkaan sosiaalinen luotto on siirretty perittäväksi ulosotossa eikä muita ulosmitattavia velkoja ole, ulosottoa voidaan asiakaskohtaista harkintaa käyttäen huojentaa niin, ettei asiakkaalle synny toimeentulotuen tarvetta. Ulosmitattavan summan huojennus edellyttää, että asiakkaan tilannetta arvioidaan henkilökohtaisella tapaamisella talousneuvojan kanssa, jossa käydään läpi asiakkaan ja kotitalouden taloudellinen tilanne sekä pyritään luotettavasti selvittämään, onko asiakkaalla muuta velkaa sosiaalisen luoton lisäksi. Mikäli kokonaisarvioinnin perusteella katsotaan, että ulosoton huojennus on perusteltua, hyvinvointialue lähettää tätä koskevan pyynnön asiaa hoitavalle ulosottoviranomaiselle.

13.6 Luottosuhteen päättyminen ja asiakkaan kuolema

Kun sosiaalinen luotto on tullut kokonaan maksetuksi korkoineen ja mahdollisine perintäkuluineen, asiakkaalle ilmoitetaan asiasta kirjallisesti joko postitse tai henkilökohtaisen tapaamisen yhteydessä. Maksuohjelman päättymisestä ilmoitetaan hyvinvointialueen taloushallintoon. Luottotappiotilanteissa taloushallinto huolehtii suoritusten kirjauksista ja saatavien poistamisesta eri järjestelmistä ja tileistä.

Asiakkaan kuolemasta saadaan tieto omaisilta tai luotonvalvonnan yhteydessä. Kun kuolemasta on saatu tieto, sosiaalisen luoton yksikkö tekee saldotodistuksen kuolinpäivälle, pysäyttää laskutuksen ja pyytää perukirjan ensisijaisesti kuolinpesältä tai toissijaisesti verottajalta.

Jos perukirjassa kuolinpesä todetaan varattomaksi, hyvinvointialue ilmoittaa sosiaalisen luoton perinnästä luopumisesta kuolinpesälle.

Jos perukirjassa todetaan, että kuolinpesässä on varoja, kuolinpesälle lähetetään jako-osuuden mukainen lasku. Mikäli jako-osuutta ei maksettaisi, siirretään saatava perintään.

14 Ohjeeseen liittyvää sääntelyä

Sosiaalisen luototuksen toimintaa ja asiakasprosessia ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä on:

- Laki sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Hallintolaki (434/2003)
- Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)
- Laki saatavien perinnästä (513/1999)
- Korkolaki (633/1982)

Liite 1: Sosiaalisen luototuksen asiakastyöprosessi

